

Pensar en temps de crisi

GEMMA CALVET | Actualitzada el 08/05/2012 00:00

Diu Heidegger que el dolor regala la seva força guaridora justament on no la sospitem. És una mirada que arrossega tot el que és negatiu a l'inici d'un nou cicle, d'una nova oportunitat de creixement, sempre que siguem capaços de no renunciar a la necessitat de pensar.

Els actuals temps de vertigen descendent estan causant un immens dolor individual i col·lectiu. En aquest exercici d'inventari necessari de dolor, existeix l'atur, la pèrdua de l'habitatge, l'educació com a servei de mínims, la manca d'accés a un projecte de futur, la precarietat en el dret a l'assistència sanitària, la incertesa de la vellesa, la cultura com un luxe. En aquests estats europeus la suma d'esforç, constància i voluntat ja no té correlació en l'accés a una vida digna. Les lluites del segle XIX i XX en la construcció de democràcies que validessin els drets socials i els drets humans sembla que estiguin fracassant. Com a radiografia simbòlica d'aquest panorama, Grècia i Itàlia veuen créixer les seves estadístiques de suïcidi per aquesta situació. I el creixement dels partits feixistes posen en evidència que la resposta del populisme i la negació de la democràcia són més que una amenaça. Són una presència.

Les actuals circumstàncies demanen el coratge d'una política i d'una ciutadania que sàpiga fer ressorgir el pensament propi, la capacitat de fer front a la dependència bancària sense demanar més sacrifici individual i col·lectiu. Una política que, més enllà de paraules i de retallades, sigui capaç de contribuir en accions de garantia pels drets aconseguits i que ara s'esllavissen.

George Steiner, en el seu assaig *Deu raons (possibles) de la tristesa del pensament*, estableix com a novena font de malenconia el desequilibri i la inadaptació del gran pensament i la creativitat als ideals de justícia social. Ell reclama el que Hölderlin deia que era funció de poques persones: cal gent de la política i ciutadania que siguin capaços d'"agafar el llamp amb les mans nues".

En definitiva, un eufemisme del coratge i d'autenticitat. Virtuts escasses en la condició humana i política. Davant l'estímul de recórrer al pensament com a element de construcció en els temps d'ara, es poden plantejar tres propostes.

Tres respostes. La primera és que l'Europa del pensament ha de ressorgir i ha de trobar la seva essència. La Revolució Francesa i el pensament il·lustrat van configurar un model d'estat modern i de democràcia que va acabar amb el totalitarisme de l'Antic Règim. La filosofia marxista i els moviments anarquistes van posar èmfasi en el dret al treball digne i a la justícia social des de la visió comunitària. I Nuremberg va contribuir a configurar una Europa dels drets humans on la unió dels estats evités de nou la tragèdia del feixisme. Tot el procés ha estat ple de contradiccions i ara és quan, davant l'ofensiva engolidora dels mercats financers, la política s'ha fet petita, Europa s'ha fet petita, i es posa a prova la deficiència de coherència en aquest model polític. Però aquesta fragilitat només es pot resoldre amb més determinació cap a una Europa sòlida en els

Tots els articles de:
Gemma Calvet

Follow @gcalvetbarot

drets humans i la justícia social, sense esquerdes. I en aquest punt s'hi haurien de trobar emplaçades totes les forces polítiques democràtiques.

La segona resposta se situa en la necessitat de prioritzar l'educació dels infants. L'esperança està en els nostres fills i filles, i en la possibilitat d'articular un nou món i una societat millor a través d'aquells que s'estan criant enmig del clima actual de desencís, de missatges negatius, de confrontació política, de decepció col·lectiva pel que sembla que pot ser la pèrdua dels somnis personals i de país.

És la capacitat d'ajudar a aprendre a raonar, integrant el cor, i a formar éssers lliures. Catalunya té el patrimoni d'excel·lents pedagogs, com el matrimoni Oliveres, que fa anys que dirigeix l'escola L'Horitzó amb tota l'estima i l'excel·lència que demana l'art de l'educació. Com Rousseau, Kant atorga el gran valor a la raó i el menor a la memòria. Però una raó sensitiva, la raó sensible. El rol de la raó com a facultat superior i directiva de l'acció és incontestable. Paral·lelament, la facultat de raonar i jutjar. Cal creure en el coneixement i en l'educació psíquica, i la formació de l'esperit.

La tercera és el compromís de la ciutadania. Ens hem de convertir en ciutadans actius en la defensa dels nostres patrimonis, dels drets com a persones i com a país. Catalunya ha d'aspirar a ser un referent en la capacitat de fer front a la feblesa de la política i a la determinació d'una societat cívica i viva que es faci sentir, també, a través de la desobediència civil, constructiva i creadora.

PUBLICITAT

MÉS CONTINGUTS OPINIÓ

Calldetenes, manifestos i samaritans

De les 'policies' a la 'politics'

La màscara legal de la dominació